

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indült Bétsből Julius 16-dik napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatározó mezőkről.

A' külömbkülömb Fr. armádáktól Jun. 25-dikén Régens Csaszárné és Királyné ő F'el-ségéhez érkezett tudósításokat, e'képpen adta - ki Jul. 3-dikán a' Párisi Monitör: —

„Jun. 24-dikén délben a' Szakszóniai Királynál evett a' Császár. Estve *Moliernek* egy játékát jádzották - el (a' Párisból Dresdába hivattatott) Frantzia Krmédiások az Udvari theátromon, a' hol ő Cs. és Királyi F.gek is jelen voltak. A' Westphaliai Király megérkezett Dresdába a' Császár látogatására. —

„Jun. 25-dikén a' Dresda körül lévő erdőknek torkaikat vizsgálta - meg a' Császár; valami 20 mértföldnyi útát tett; délutáni 5 órakor indult - ki Dresdából, és estvéli 10 órakor érkezett vissza oda. A' *Königsteini* várral általellenben két hidak készítették; a' *Lilienstein* nevű kőszikla, mely fel ágyúlóvénnyire van Königsteintől, megerössített, és őrző sereg szállott oda. Ezen nevezetes fekvésű helyen magazinumok állítatnak - fel és egyéb tábori készületek tétettetnek - le. Egy 60,000 emberekből álló armádát, a' melly itta' Königsteini várhoz támaszkodván a' víz két partjain hadi fordulásokat tenne, meg nem támadhatna akár melly nagy erejű ellenséges sereg. A' Bavariai Király 25,000 embe-

rekből álló armádát formált Monachium mellett Nymphenburgnál. —

„A' Császár a' *Castiglionei* Hertzeg' vezérlése alá adta a' *Bavariai szemmeltartó armádát*. Ez az armáda Würzburgnál gyűlt össze, 's áll 6 gyalog és 2 lovas osztályokból. A' Vice Király 3 seregekből álló *Olasz armádát* gyűjt össze a' Piave és Etsch vizek között. Ezen seregek közül egyiket Gen. *Grenier* vezérli. Az az új sereg, a' melly a' Gen. *Vandamme* kormányozása alatt éppen most formáztatik *Magdeburgban*, már 40 Batalionokból és 80 ágyúból áll. Az *Eckmühli* Hertzeg' Hamburgban van; az ő armádája oly módon megerössített a' Frantzia országból és Hollandiából odaérkezett seregek által, hogy ezen ponton még nem állott oly számos armáda, mint most. Az *Eckmühli* Hertzeg'gel összetsafoltatott Dánus armáda 15,000 emberekből áll. A' Bellunói Hertzeg' vezérlése alatt lévő 2-dik szakaszarmáda, a' most elvégzetett táborozás alatt csak egy osztályból állott; már most ez is 3 teljes osztályokból áll. A' környülállások oly terhesek voltak ezen táborozás' elején, hogy ugyan azon egy Regimentnek Batalionnyai külömbkülömb seregekben elszéledve voltak. Mindenek rendbeszedettek, minden Regiment magához vette a' hozzá tartozó Batalionokat. Az útban lé-

vő Batalionok naponként érkeznek az ármádához, és Magdaburgnál, Wittenbergánál, Torgaunál, 's Dresdánál mennek által az Albison. A' Császárnaponként mustrát tartat azokkal, a' mellyek Dresdán utaznak által. —

„Mostanában három féle szekerek találtak az ármádánál, t. i: régi módi, új módi (mellyeknek Nro. 2. a' nevek), és *à la Comtoise* szekerek, a' mellyeken egy egész hónapra való éleséget lehet az ármáda után vinni. Ó Cs. Felsege által látván, hogy a' régi módi és *à la Comtoise* nevű szekerek alkalmatlanok megparantsólta, hogy ezentúl mind olyanokat készítsenek, mellyeknek Nro. 2. a' nevek. Ezek eleibe 4 lovak fogattatván, könnyen elvisznek 20 mázsát. Hordozható malnok' dolgában is bővölködik az ármáda; egy ilyen malomnak a' nehézsége 46 font; órél napjában 5 mázsá lisztet. Minden Batalionnál találtak 3 ilyen malom. —

„A' *Glogau* erősségek szorgalmazatosan szaporíttanak. Hasonlóképpen szaporíttanak a' *Wittenbergai* erősségek is; Ó Cs. Felsege rendes várat akar ebből csináltatni, és minthogy nem jó plánum szerent volt eleinten építtetve, megparantsólta Ó Felsege, hogy 3 úgy nevezett *Koronákat* (bástyákat) építsenek fedeztetésre, oly formán, mint Senátor Gróf Chasseloup-Laubat tselekedett Alexandriában. *Torgau* jó állapotban van. Hasonló szorgalmazatossággal erőssítik *Hamburgot*; az Inzsinóri kártól oda ment Gen. *Haksó*, azért, hogy azon erősségeknek plánumjokat elkészítse, a' mellyek a' *Haarbárgot* Hamburgal összehogaló szigeteken építtetni fognak. Ugyan itt két repülő hidakat állítanak fel a' hidtsinálók, mint Antwerpianál van, egyet a' tengernek ki-, masikat annak befolyásához alkalmaztatván. A' Hawelnek az Albis vízbe való szakadásánál Werbennél épüendő várnak plánumát is Gen. *Haksó* készítette. A' Kuxhafeni erősségek, mellyek egy ostromot kiálhattak volna, 's még is

minden ok nélkül oda hagyattatván az elenség által elrontattak, ismét helyre állíttatnak; már szorgalmazatosan dolgoznak rajtuk, olyan várat fognak formálni belőlök, a' millyen a' Skaldisi úgy nevezett *Császári vár*, hogy a' hajóépítéshez tartozó fegyveresházat 's az ahhoz való tót is védelmezze, mellyeknek az Albis torkánál való építetések az olta projektáltatott, hogy Inzsinör Generális *Beaupré* az Albis' torkának külfömbkülömb mélysegeit két esztendeig való méregetése után által látta, hogy az (t. i. az Albis) éppen azon tulajdonságokkal bir, mellyekkel a' Skaldis, és hogy ott a' leg nagyobb hajós seregek építtethetnek 's annak öbleiben össze gyűjtethetnek. —

„A' Császári új testőrző seregnek 3-dik Osztálya az igen nagy érdemű Generális *Laborde'* vezérlése alatt, a' *Dresdán* kívül lévő erdőben az Albis jobb partján szállott lógerbe. Ugyan ezen új testőrző seregnek 4-dik Osztálya a' Gen. *Friant* vezérlése alatt, most folytatja útját *Wützburgon* által *Dresda* felé. A' lovassága ezen testőrző seregnek már 9000-re szaporodott, és 200 ágyúja van. Az egész gyalog testőrző sereg áll 5 osztályokból; négyet az új, egyet a' régi testőrzők tesznek. A' nagy ármáda 7-dik Osztálya a' Gen. *Reynier* vezérlése alatt, melly a' Gen. *Dürütte* vezérlése alatt lévő Fr. Osztályból, és két Szászóniai Osztályokból áll, telyes számra fog szaporíttatni. E' Görlitzen túl lógerezik. Itt van a' Szakszóniai egész könnyű lovasság is; ez is telyes számra fog szaporíttatni. Telyes számra pótoltatja a' Szakszóniai Király a' magak két szép *Vasas Regimentjeit* is. —

„Ó Cs. Felsege nagyon meg van elégedve a' Rénusi Szövetséghez tartozó Királyokkal és Nagy Hertzegekkel. Különösen megkülömböztette köztök magát a' *Würtembergi Király*. Ahoz mérsékelve szólván, ő éppen olyan nagy iparkodást követett el, a' millyent *Frantzia* ország és ennek ármádája. A' *Würtembergi* lovasság, gyalogság, és ártilléria, telyes szám-

a pótolható. A Hessen-Darmstadti Contingentzia' vezére Hessen-Darmstadti Princez *Emil*, valamint az előbbeni úgy a közéleti táborozásban is mindenütt megkülönböztette hidegvérűsége és megrettenhetetlensége által magát. Ez egy ifjú és nagy reménységű Princez, kit a Császár igen szeret. Tsupán csak a Szakszoniai Hertzgek vagynak még hátra a magok Contingentziáikkal. Nem csak hogy az *Erfurti* fellegvár jó lábra állítatik, hanem még a város erősei is helyreállíthatnak, 's eleséggel megtöltetnek. *Erfurtból* igen nagy fontosságú vár fog lenni. —

„A *Congressus* még nem gyűlekezett össze: de remélik tsakugyan, hogy néhány napok alatt össze fog gyűlni. Annak, hogy egy hónapot elvesztettünk nem a Frantzia birodalom az oka. —

„*Anglia*, mellynek pénze niatsen, nem adhatott a maga Szövetségeseinek is: de tsakugyan talált ő még is egy segedelem kútfőt. *Anglia*, az *Orosz* birodalom, és *Pruszsia*, elyan kötésre léptek együtt, hogy néhány száz milliókat érő új papiros pénzt készíttessenek, mellyért a három hatalmasságok együtt vállaljanak kezeséget. Ez az a segedelem kútfő, melyből remélik, hogy kipótolhatják a hadakozásra kívántató költségeket. *Anglia* magára vette a Kötés' magános tikkelyei által az ezen pénz' egy harmad részéért való kezeséget; e' szerént egy újabb adóssággal neveltetett *Angliának* adóssága. Meglátjuk; hogy mitsoda országokban fogják kiadni ezt az új papiros pénzt. Mikor ez a fényes világosságú gondolat eszékbe jutott; azt vélték hihetőképpen, hogy a Rénsi Szövetségnek, sőt talám a Frantzia birodalomnak is költségére, *Hollandiában*, *Austriai* *Belgiumban*, 's a Rénsi Departamentokban fognak annak kiadására módot találni. A Kötés' azonközben tsakugyan még a fegyvernyúgvásnak megkésztülése után ráfiktáltatott. Az *Orosz* birodalom papiros pénzel fizeti a maga armádá-

it, mellyét a Prussszai lakosok eleven kötelezettségnek ezektől; Prussszia maga is papiros pénzel teszi a maga költségeit; *Angliának* hasonlóképpen meg van a maga papiros pénze: úgy látszik tehát, hogy ezeknek a papirosoknak különkülön egyiknek sints elegendő hitele, minthogy ezek a három hatalmasságok köz kézre akarnak egy új papiros pénzt csinálni. A kereskedők és bankosok mondhatják meg nekünk, hogy valyon ennek az új papiros pénznek a hitele multiplikáltatni fog-e a három hatalmasságoknak hitelekkel; vagy pedig *Quotiens* fog lenni belőlle. Úgy látszik, hogy Svétzia kapot pénzt *Angliától*, valami 5 vagy 6 száz ezer *Pont Sterlinget* (5 vagy 6 millió forintot). —

„A Császár a maga zsoldjára vette a Hertzeg *Poniatowszky* armádáját, és azt újra organisáltatta; minden szükséges kiegészíteteket adatván annak. Húsz napok alatt a lég jobb lábra fog ez az armáda állíthatni. Bár melly fényesek legyenek is azonközben ezek a környülállások, 's ámbár ő Felségének nagyobb katonai ereje legyen is most, mint valaha volt: tsakugyan még is annyival inkább óhajtja ő Felsége a békességet. —

„Az armáda' adminisztrációja sok riskását össze vásároltatott, azért, hogy a katonák a nyári nagy melegben portziójoknak legalább egy negyedrészt riskásában vehessenek.“

Lipsiában ilyen hirdetés jött ki: — „Ő Excellentiájának a *Pádai* Hertzegnek parantsolatjára mind azok a colonicális portékák, mellyek séqueráltattak vala, az aból feloldoztatnak; a tulajdonosok azoktól mátol fogvást szabadon kereskedhetnek, magazinumaikról az azokra tétetett pécéteket magok levehetik; melyhezképpent a kereskedésbeli telyes szabadság helyre állíttatott. Költ *Lipsiában* *Julius* 4-dikén 1813-ban.“

Azon Pruszsziái három szakasz ármádáknak, mellyeknek York, Kleist, és Bülow rendeltettek vezérjeikké, Lovas Generális *Blücher* a' fő vezérjek.

Arról a' *Colomb* nevű Pruszsus száguldozó Májorról, ki felől már több versben emlékeztünk, 's a' ki felől a' Fr. hivatalos tudósításokban is íratott, hogy útja minden oldalról elvágattatott. légyen, Jul. 3-dikán ilyen tudósítást adtak ki a' Berlini újságok: — „Ezt a' derek Májort azért küldötte volt el Gen. *Blücher* a' Brandenburgi Huszár Regementhez tartozó Vadász tsapattal, hogy az *Albison* Misznianál által menvén, vegye magát az ellenség háta mege. Ő eljárt az eleibe adatott dologban; az *Albison Schandau* mellett által menvén, *Zwickau*, *Plauen*, *Schleitz*, *Neustadt*, *Rudolfsstadt*, *Jéna*, és *Roda* nevű városokat bejárta, 's az ellenség'-katonái útját felhármasztá: de mihelyest a' fegyvernyúgvás felől tudósított, azonnal minden ellenségeskedést jó lelkiesmérettel felbeszakasztott, *Wettinnél* a' *Saale* vizen ismét által jött, 's az *Albis* felé akart közelíteni, midőn azonközben *Köthen* mellett három *Westpháliai* Swadronok és egy *Batalion*, a' fegyvernyúgvással nem gondolván, ráütöttek, 's ötöt ha jól magára nem vigyáztat volna, el is fogták volna: így pedig 14 ember és 21 ló vesztéssel, az ellenség közül magát kivágván, Alkenen alól *Bratenbagen*nél, 62-tód magával által jött az *Albison*.“

A' Svétziai ármáda' fő hadi szállásán *Stralsundban* egy napi Parantsolat jött ki Jun. 19-dikén, mellyben egyebek között ezek mondattnak: — „A' Generálisok arra fordítani köteleztetnek a' fegyvernyúgvás' idejét, hogy a' katonaság' fegyvere és ruházata jó állapotba helyeztetődjön, hogy a' seregek az útközetbéli fordulásokban 's a' könnyű tsoportok a' száguldozásokban a' expedíciókban gyakoroltassanak. A' Koronaörökös a' Királyi Hertzegsége reménli ugyan, hogy a' meghatározott neutrális

linea nem fog megsértettetni: azonban, minthogy a' Pomerániába való beütés legbekességesebb időben történt, és adott a' Fr. birodalom és Svétzia között való hadakozásra okot, szükséges, hogy ez a' könnyűállás mindeneknek, kiváltképpen pedig a' vezéreknek figyelmetességeket felerkentse. Ezek arra köteleztetnek, hogy az ellenséges ármádánál eshető legkissebb mozdulásokat eszekbe vegyék, azokról tudósítást tegyenek, 's a' reájok bízott lineát gondosan megőrizzék.“

Generális *Döbeln*, a' ki Május 21-dikén a' Koronaörökös engedelmé nélkül egy Svécus tsoportal *Hamburg* városát elfoglaltalta volt, 's ezen hibás tselekedetiért *Stralsundba* vissza hívattatván katona ítélszék eleibe állítottatott vala, Jun. 10-dikén arra a' büntetésre ítéltetett, a' mire a' katonák között azokat szokták ítélni, a' kik a' felsőbbeknek nem engedelmesskednek, az agyonlövettetésre, úgy mindazáltal, hogy a' Királyi kegyelembe ajánltassék. Megnyerte valósággal a' kegyelmet, tsak esztendeig való fogságra vitetett el *Waxholmba*, meghagyattatván egyéberánt Regementje, rangja, rend-czimere, 's minden hivatala.

Nagy Britannia.

Parlamentomi dolgok. — A' folyó esztendőben már annyira vitték volt a' Római Catholicusok a' magok ügyeket a' Parlamentom' Alsó Házában, hogy Május 24-dikén sok napok alatt folyt vetélkedés után voksolásra kerülvén a' dolog, ha szintén meg nem nyerhették is kívánságokat, 's vélek ellenkező voksok' száma tsupán tsak négygyel multa feilyül azoknak számát, a' kik nékiek pártjokat fogták. Azonközben ha szintén kedvezett volna is nékiek a' voksok' száma, a' dolog maga tsakugyan még sem lehetett volna a' Catholicusokra nézve foganatos, minthogy azok a' feltételek, mellyek által nékiek az ő kívánságok meg

adott volna, ő általok, mint a' környül-állások megmutatták, el nem fogadtathaták volna. Azt, a' mit nékiek megadni akartak, a' volt, hogy ennekutánna jussok legyen a' Catholicusoknak arra, hogy a' Parlamentom tagjaivá választassanak: a' fel-tétel pedig a' volt, hogy az eddig-való esküvés helyett, ilyen esküvés formája szabtatott volna eleikbe: —,

„Én N. N. ezennel kinyilatkoztatom, hogy a' Római Catholica Religiót tartom; igazán ígérem és esküszöm, hogy Harmadik György Király ő Felségéhez hűséges leszek, őtet minden öszszeesküvés vagy czélzás ellen, mellyek személye, koronája, és méltósága ellen intézetenének, minden erőmmel oltalmazni akarom; minden erőmet arra akarom fordítani, hogy ő Felségének, Örökösének, és Successorainak, minden elene és ellenek kigondoltatható árulásokat és czélzásokat kinyilatkoztatok; és hűségesen megígérem, hogy azt a' thronusra való következésbéli just, a' melly egy ilyen titulósú Akta által: A' Koronának további megszerittatását 's az alattokvalók' jusaiknak és szabadságoknak bátorságosabbá való tétéseket illető Akta, — *Sophia Hercegnére*, 's Hannoverai választó Fejedelemlére 's örökösire határozatott, ha Protestánsok lesznek, minden erőmmel feltartani, segíleni, és oltalmazni akarom: melyhezképpést tehát meghatározott módon és esküvéssel lemondok minden más személynek való engedelmességről és kötelességről, a' ki ezen koronához valamely jussát lenni mondaná vagy tartaná. Kinyilatkoztatom, hogy nem hiszem, hogy a' Római Pápanak vagy akármelly más idegen Princzuek, Praelatusnak, Statusnak, vagy Hatalmasságnak, ezen Országban valamely világi vagy polgári jussa, hatalma, fő hatalma, vagy uralkodása legyen, vagy annak lenni kellene; kinyilatkoztatom továbbá, hogy az én hitemnek nem tikkelye (ágazata) az, és én tagadom, megvetem, 's esküszöm azt a' feltételt, hogy azok a' Fejedelmek, kiket

a' Pápa, vagy Ekklesiái Gyűlés, avagy a' Római széeknek valamely hatalma, vagy más akármely hatalom megátkozz, alattvalótól, vagy más akárkítől hivatalából letétet-tethessék, vagy megölettethessék. Esküszöm, hogy a' tulajdont illető intézetet, mint a' melly ezen országban a' törvények által megerősítettet, minden erőmmel oltalmazni akarom. Esküszöm, hogy azt a' princepiumot, hogy t. i. valakit megölni, vagy valamely módon veszedelmeztetni lehetne, azért, vagy azon fogás alatt, hogy ő *eretlenek* volna, mint nem keresztényi principiumot elesküszöm, kárhoztatom, 's irtózással tekintem. Az isten előtt kinyilatkoztatom közönségesen, hogy sémmi olyan tselekedet, a' melly magában igazságtalan és az erköltsi regulákkal ellenkező, jóvá nem hagyattathatik vagy meg nem mentethetik, akár melly szín vagy czélzás alatt vitetett is véghez, sem az által, hogy az Ekklesia' javára, sem pedig, hogy valamely papi erőnek való engedelmességből vitetett véghez. Kinyilatkoztatom, hogy a' Római Catholica Religiónak nem tikkelye, és én sem köteleztem azt hiáni és vallani, hogy a' Pápa tsalhatatlan legyen, avvagy hogy én köteles legyek valamely parantsolatjának, melly az erköltsiséggel a' maga természete szeréntellenkezik, engedelmességni, ha szintén a' Pápa vagy valamely papi hatalom valami ilyen parantsolatot kiadna is: ellenben úgy ítélek, hogy bűnt tennék, ha az ilyen parantsolatra tekintenék vagy annak engedelmességni. Kinyilatkoztatom, hogy nem hiszem, hogy valamely bűn, akár mi neve legyen is annak, a' Pápa, valamely pap, vagy valamely személy vagy személyek által nekem megbotsattathatna, hanem hogy a' bűnös tselekedeteken való igaz bánkódás, azoknak jövendő elkerüléseket 's az Istennek megengeszteltetését illető állhatatos feltétel, legyenek azok az elmúlásztathatatlánul megkívántató dolgok, mellyekért a' bűnőknek megbotsattatásokat fundamentom-

san lehessen várni, és hogy mind azok, a kik bűneiken való bánkódás nélkül abszolútiót kapnak, nem tsak hogy semmi bünbotsátnak részesei nem lesznek, hanem inkább talám új bűntétesnek, a' Sacramentum megszenteltetésének teszik magokat részeseikké. Megvetem mint nem keresztényi és istentelen princípiumot, és irtódom attól, hogy az eretnekeknek és hitetleneknek tett fogadást és ígéretet ne kelljen megtartani. Minden azon való iparkodást megtagadok, megvetek és elcsüszök, melly a' jelenlévő Ekklesiái rendtartásnak meg változtatására, 's ennek helyébe a' Római Catholica Ekklesia' rendtartásainak béhozására való volna.

[A' többit mászszor].

B é t s:

A' Prágából jött levelek szerint 6 Cs. K. Felsege a' folyó Julius 6-dikán megerkezett a' Brandeisi kastélya.

Ó Cs. Fő Hertzege a' Würtzburgi Nagy Hertzeg ugyan ezen hónapnak 5-dikén hasonlóképpen Brandeisba vette útját Prágából.

A' Jul. 7-dikén indult Prágai újságlevelek szerint, naponként érkeztek oda külömbkülömb követségi (diplomaticus) személyek, a' kik a' Congressusra vannak rendeltetve. Az Áustriai Cs. K. külső dolgokra ügyelő Ministert Gróf Metternich Úr 6 Exc.ját 11-dikben várták oda.

Prusszus Generális Scharnhorst, a' ki a' Lützeni tsatában sebet kapott, Junius 28-dikán meghalt Prágában. Eleinte nem látszott halálosnak lenni a' sebe: hanem valami gonosz hideg járulván hozzá, halál

lett a' vége. Méltóságához illő katonapompával temették - el holt testét Junius' 30-dikán.

Elegyes Jegyzések.

Württemberg Jul. 9-dikén. Naponként gyűlnek ide a' Castiglionei Hertzeg ármádájához tartozó Generálisok, kik között név szerint említetnek, Milhaud, Clapartede, Brussier. — A' seregek egy része Bambergbe ment.

Frankofurtum Jul. 8-dikán. A' Castiglionei Hertzeg tegnap ismét vissza érkezett ide véletlenül. Ma reggel mustrát tartott a' Boruheimi fésége a' vezérlése alatt lévő 4-dik és 5-dik oszállyokkal.

Burg Jun. 30-dikán. Magdeburg vára körül az Albisnak mind ket partjain, nagyon hozzá fogtak a' Frantziák 8 napoktól fogva a' sántzsináláshoz. Tangermündnél, Rükennél, 's más olyan helyeken, a' hol a' fegyvernyúgvás előtt az Orosz és Prusszus száguldozók az Albis bal partjára által tsapkodtak, hasonlóképpen kemény sántzokat tsinálnak a' Frantziák, 's a' környéki falukba számos seregeket szállítottak.

A' Berlini újságból: — „London Máj. 25-dikén. Anglus Oberstlieutenant Robertson, a' Dalmatziái part mellett lévő Lissa nevű szigetnek a' Kormányozója, az Apolló nevű Fregát Kapitányának Taylornak segedelmével, Febr. 21-dikén Aosta nevű szomszéd szigetre kiszállván, ott a' 139 emberekből álló Fr. őrző sereget elfogta, 's onnét Curzola szigetére által mentén, hasonlóképpen itt is Capitulásra kényszerítette az egy Oberstlieutenantból és 100 emberekből álló őrző sereget.

Julius 14-dikén így állott a' Bétsi Cursus: — 100 Forint Conventziós pénz, 55 Forint és 3/4 kr. Váltótzédulában. — Egy Császár arany 7 fl. 30 kr.